

HØRINGSSVAR TIL

HANDLINGSPLAN FOR CIRKULÆR ØKONOMI

TEKSTILREVOLUTIONEN

Tekstilpolitisk tænketank

Til
Miljøministeriet
v/Ida Marie Sandvik
1216 København

Fra
Tænk tanken Tekstilrevolutionen
v/Markus Louie Fogde Hatting
2200 København

08.02.2021

INDHOLD

HVAD HANDLER DETTE OM?	4
INDLEDNING	5
BEGREBSAFKLARING	6
INDSPIL TIL HANDLINGSPLAN	7
INDFØR UDVIDET PRODUCENTANSVAR (EPR)	7
INDFØR RET TIL REPARATIONER	9
STYRK GENBRUGSSYSTEMER	10
HÅNDHÆV GREENWASHING	11
FORSLAG TIL NYE TILTAG	13
STØT GRØNNE INITIATIVER	13
FREM TRANSPARENS I PRODUKTIONEN	14
INDFØR STANDARDER FOR HOLDBARHED	15
INVESTER I FOLKEOPLYSNING	16
INDFØR NATIONAL KEMIKALIESKAT FOR TEKSTILER	16
FREM PARTNERSKABER MELLEML MINDRE BRANDS OG INDSAMLERE	17
DYRK CIRKULÆRE SYMBIOSER	18
KONKLUSION	19
KILDER	20

HVAD HANDLER DETTE OM?

I Juni 2020 vedtog regeringen sammen med et bredt flertal en aftale om en Klimaplan for en grøn affaldssektor og cirkulær økonomi. Visionen for aftalen er en klimaneutral affaldssektor i 2030, som bunder i en generel omstilling til cirkulær økonomi. Derfor har Miljøministeriet udarbejdet et udkast til en "National plan for forebyggelse og håndtering af affald 2020-2032". Dette udkast blev i december 2020 sat til høring, hvorpå relevante parter opfordres til at komme med bidrag der kan kvalificere handlingsplanen.

Handlingsplan for cirkulær økonomi gælder for 2020-2032 og er Danmarks nationale plan for forebyggelse og for håndtering af affald i dette årti. Planen har til hensigt at sikre udviklingen af cirkulære løsninger, der kan reducere forbruget af naturressourcer og dermed bruge eksisterende materialer. Høringsudkastet lægger derudover op til at afkoble økonomisk vækst og forbruget af naturressourcer. De tiltag, som Handlingsplanen er med til at tilvejebringe, skal desuden hjælpe til at cirkulær økonomi fremover, i endnu højere grad end i dag, skal være en "bæredygtig" vækstmotor for Danmarks næste grønne erhvervseventyr.

Regeringen og aftalepartierne bag handlingsplanen kom med tre overordnede visioner:

- Affaldskurven skal knækkes – mindre affald, mindre spild og mere genbrug. Det skal bl.a. ske ved, at Danmark får kvantitative reduktionsmål i forbindelse med fastsættelsen af sådanne mål i EU
- Affaldssektoren skal være klimaneutral i 2030
- Udsortering af 80 pct. dansk plastik fra forbrændingen i 2030

INDLEDNING

Overproduktion og pre-consumer waste er et gevaldigt problem i tekstilbranchen, og enorme ressourcer går til spilde ved afbrænding af tøj. En rapport af [Miljøstyrelsen fra 2018](#), viser at der i 2016 blev importeret 85.460 tons tekstiler til Danmark, hvilket tilsvarende et forbrug på 13 kg tekstiler per person på et år. Samtidig viser rapporten, at vi i Danmark smider 57.500 tons tekstiler ud, hvoraf kun 4.100 tons bliver genanvendt. Endvidere viser Forbrugerrådet Tænk, at [danske producenter smider ca. 677 tons tøj ud](#), tilsvarende 3 millioner t-shirts, hvert år. Samtidig viser en [dansk Ph.D afhandling](#), at omkring 65% af tøj fundet i affaldscontainere kunne have været brugt.

Vores holdning er at der skal være et endnu større fokus på proportionerne. Der er ingen tvivl om, at det største potentiale, fra et klima og miljø synspunkt, ligger i at håndtere det enorme overforbrug. Som det er nu, findes der ikke fiber-til-fiber genanvendelse på industri-skala. Selv hvis eller når det kommer, vil det stadig kræve ressourcer i processen. Med en stadig stigende mængde produktion af fibre på verdensplan, er overforbruget uden tvivl den største barriere for cirkulær økonomi. Derfor skal initiativer, der adresserer dette, vægtes højere end de initiativer, der skaber bedre måder at bruge affaldet på.

Samtidig er der et stort behov for at skabe incitamenter for holdbare cirkulære forretningsmodeller, der håndterer det affald, der bliver afledt af forbruget. I dette dokument kommer vi med anbefalinger og indspil til en række processer og stadier i kæden. Dog er det væsentligt for os at pointere, at nogle faser har langt større potentiale til at skabe cirkulære forandringer, end andre.

Indførelsen af udvidet producentansvar (EPR) et initiativ i den rigtige retning. EPR pålægger producenterne ansvar for de produkter, de sætter i verden - også efter forbrugsfasen. EPR vil have stor indflydelse på reduktionen af affald, da det skaber finansielle incitamenter for virksomheder at forurene mindre og samtidig designe efter at forlænge produkternes levetid. Det vil støtte op om Danmarks ambitioner om at komme i mål med sortering af tekstilaffald, som skal starte i 2022. Læs mere om EPR på side 7.

BEGREBSAFKLARING

Hvad menes med "bæredygtighed"?

Noget er bæredygtigt, når det kan bære sig selv. Det er derfor et ord, man kan anvende, når man taler om systemer. Systemer kan være bæredygtige og dermed "kunne bære sig selv" ubegrænset. Aktører inde i systemet kan ikke være bæredygtige, og det kan produkter heller ikke. Ligeledes kan disse aktører, og hertil de processer, de bidrager med i systemet, heller ikke være "mere bæredygtige" end et andet alternativ.

Hvad menes med "grøn"?

Vi mener, at "grøn" refererer til den miljø- og klimamæssige del af bæredygtighed. Den grønne omstilling refererer til overgangen til miljø- og klimamæssig neutralitet i vores samfund, som system, for at indikere at et produkt eller en produktion kan have et mindre negativt aftryk på det omkringliggende miljø, klima etc.

Hvad menes med "aftryk"?

I stedet snakker vi om 'aftryk på verden'. Man kan som virksomhed eller produkt for eksempel have et mindre negativt aftryk eller et større positivt aftryk på verden end et andet alternativ inden for en parameter.

En forretningsmodel eller en handling har i sig selv ikke noget aftryk - men udfaldet har. Dermed har resultatet af for eksempel levetidsforlængende forretningsmodeller et mindre negativt aftryk på miljøet omkring produktionen af tøj, end resultatet af konventionelle modeller.

Når vi derimod taler om, at en process er bedre end den konventionelle, bruger vi her udtrykket "skånsom" eller "mere skånsom". Dette er for at italesætte, at det ikke har et positivt, men et mindre negativt aftryk på verden.

INDSPIL TIL HANDLINGSPLANEN

I det følgende vil man finde Tænketanken Tekstilrevolutionens indspil til emner, der allerede adresseres i *Handlingsplan for Cirkulær Økonomi*.

INDFØR UDVIDET PRODUCENTANSVAR (EPR)

Hvad

Én måde at skabe incitamenter for at drive en mindre ressourcekrævende virksomhed er at gøre det økonomisk attraktivt. Dette kan gøres ved strategisk at placere afgifter, for eksempel på brugen af nye ressourcer. I tekstilindustrien kunne dette være at lægge en afgift på *virgin fibres*.

Udvidet producentansvar gør producenten ansvarlig for et produkt, også efter produktet er solgt og brugt; det bliver producentens økonomiske ansvar at håndtere produktet, når det ikke skal bruges længere. En sådan lovgivning stiller dermed krav til producenters designfase, hvor 80 pct. af miljøbelastningen besluttet¹. Det kan gøres gennem afgiftsordninger på produkter, som produceres eller sælges. Afgifterne skaber incitament til at ændre på f.eks. fibersammensætningen eller forretningsmodellen.

Implementeringen af EPR vil gøre det mere attraktivt at overgå til cirkulære forretningsmodeller, der fremmer, at brugere bruger deres tøj i længere tid. Disse forretningsmodeller har en bedre indtjening per stykke vare solgt, og dermed skal producenterne betale en mindre del af deres indtjening i afgift.

Modellen for udvidet producentansvar kan være skruet sådan sammen, at der pålægges en afgift på de stykker tøj, der bliver solgt, og fratrukket dem, der bliver samlet ind. Dette giver brandet incitament til at tage sine produkter tilbage - og dermed også til at producere på en måde, så tøjet har genbrugs- eller genanvendelsesværdi, når det kommer retur.

1 Miljøministeriet 2020, Høringsudkast af *Handlingsplan for Cirkulær Økonomi*

Eksempel fra Frankrig

Udvidet producentansvar på tekstiler og sko har med succes været implementeret i Frankrig siden 2007. Her pålægges hvert stykke solgt tekstil en afgift, baseret på dets størrelse. Denne afgift betaler for indsamling, transport og behandling af brugte tekstiler. Derudover går en del til innovation og udvikling af bedre løsninger for genanvendelse. Brands får rabat på afgiften på de solgte tekstiler, såfremt de er produceret med genanvendte fibre. Den konkrete rabat afhænger af, om der er tale om *Pre- eller Post-Consumer* tekstil (dvs. om de genanvendte fibre har været brugt af forbrugere, eller om de er genanvendte fra tidligere stadier i produktionen, fx afklip). Det viser sig, at lovgivningen har bidraget til en tredobling af stigningen i indsamlings- og genanvendelsesgraden for tekstilvarer. Dertil har det skabt øget samarbejde mellem aktører.

Vores holdning

Vores holdning er at der skal indføres udvidet producentansvar for tekstiler, og vi ser det som et af de vigtigste tiltag for at reducere tekstilaffald.

I *Handlingsplanen for cirkulær økonomi* bliver der beskrevet udvidet producentansvar for bl.a. elektronik, batterier og emballage, men ikke for tekstil. Vi ser, at et udvidet producentansvar på tekstilområdet ville kunne have et positivt aftryk, både miljø- og klimamæssigt, da det ville skabe incitament for brands til at implementere mindre ressourcekrævende forretningsmodeller. Ved at skabe en afgift på hvert stykke produceret tøj opstår der en økonomisk fordel for de virksomheder, der lejer tøj ud, sælger tøj flere gange (som genbrug), laver holdbare produkter og tilbyder reparation.

EPR bør derfor udvides til tekstiler. Frankrig, og snart Sverige samt Holland, sætter allerede et eksempel. I Sverige træder en ny lov om udvidet producentansvar i kraft fra d. 1. januar 2022. Også i Holland og Storbritannien er man ved at overveje indførelsen af dette initiativ.

Vores anbefaling

Der skal indføres dansk lovgivning på udvidet producentansvar for tekstilområdet. De penge, der kommer fra afgiftsordningen, bør bruges på at videreudvikle teknologier, der kan styrke markedet for genanvendte tekstiler, herunder forskning og innovationsarbejde rettet mod initiativer med stor

skalerbarhed.

Et brand vil kunne undsige sig denne afgiftsordning, hvis det selv står for indsamling af egne varer. Denne indsamling skal dokumenteres og godkendes af myndighederne for at sikre, at det indsamlede tekstil bliver behandlet forsvarligt. En ordning som denne vil give flere af de store brands et incitament til at undersøge, hvordan genanvendte fibre kan bruges og dermed sætte forbruget af virgine materialer ned. Dette vil også gøre mere levetidsforlængende forretningsmodeller, som leje- og leasing modeller, mere attraktive, da ingen eller færre produkter skal sælges for at få samme indtægt.

INDFØR RET TIL REPARATIONER

Hvad

Reparationer bliver nævnt som et element i den cirkulære økonomi for at forlænge levetiden af et produkt og dermed udskyde produktionen af et nyt tilsvarende produkt - derved reduceres aftrykket på klimaet og miljøet. Det bliver nævnt i *Handlingsplanen for cirkulær økonomi*, at der i løbet af de sidste 20 år i Danmark er blevet brugt færre penge på reparationer af varer².

Vores holdning

I *Handlingsplanen for cirkulær økonomi* står der, at regeringen støtter op om, at EU-Kommissionen tager initiativ til at indføre 'retten til reparation' på elektroniske produkter (s.11). Vi mener at dette også skal indføres på tekstiler. I denne forbindelse er det værd at nævne fremgangen for det [svenske firma Repamera](#), der tilbyder reparationer på tøj gennem bestillinger på nettet. Et fåtal af brands, som [Houdini](#) og [H&M](#), samt konceptbutikken Res Res, har indført reparationservices. Sådanne initiativer skal der støttes op om.

For at et stykke tøj bliver repareret, er det afgørende, at det er økonomisk muligt for forbrugeren. Vi ser et behov for at gøre reparation attraktivt for forbrugere såsom virksomheder. Dette bør ske gennem økonomiske tiltag og ved at udbrede kendskabet til reparationer og den medfølgende klimagevinst gennem den almene samfundsdebat. Dette er essentielt for at gøre reparation let tilgængelige og til en sædvane. Reparationer skal i høj grad italesættes som en miljøvenlig handling.

2 fra omkring 1200 kr/år pr husstand i 1994 til lidt under 500 kroner kr/år pr husstand i 2016

En lav pris på nye varer, gør at der i lavere grad bliver repareret. Prisen for de nyproducerede varer afspejler ikke den samfundsmæssige pris i for eksempel ressourceforbrug eller udledning af drivhusgasser etc.

Vores anbefaling

Danmark skal presse på i EU for at få indført ret til reparation på tekstiler. Ligesom Sverige skal Danmark indføre moms- og afgiftsfritagelser på reparationer for at gøre det mere økonomisk attraktivt. I Sverige så man en generel stigning i reparationer efter ændringen af moms- og afgifter på reparation. I forlængelse af dette skal ændringen være tydeligt kommunikeret i samfundet, så borgerne i højere grad rækker ud efter en reparationsløsning end et nyt produkt. Denne løsning vil virke endnu bedre i kombination med initiativer, der fremmer at prisen på varer i højere grad kommer til at afspejle de samfundsmæssige omkostninger. Dette vil eksempelvis være EPR.

STYRK GENBRUGSSYSTEMER

Hvad

I *Handlingsplanen for cirkulær økonomi* bliver det understreget, at affaldskurven skal knækkes. Samtidigt bliver "mere genbrug" nævnt generelt og i forbindelse med specifikke fraktioner, herunder plastik og batterier. Tekstil bliver ikke nævnt i denne sammenhæng.

Rigtig meget tøj, der godt kunne have været brugt, bliver smidt ud som affald, og rigtig meget genbrugstøj bliver sendt ud af Danmark til en uvis skæbne. Ca 15.280 tons tekstil fra husholdninger i Danmark bliver hvert år sendt til genbrug uden for landets grænser (Miljøstyrelsen 2018). Dette kan vi udnytte bedre ved at støtte mere agile genbrugssystemer.

Vores holdning

Vores holdning er, at der skal investeres i genbrugssystemer, der gør genbrug lettere og mere tilgængeligt. Der findes allerede initiativer for at sætte genbrugstøj på en webshop - her kan f.eks. Secondtots nævnes. Vores holdning er, at dette skal styrkes.

Derudover er der behov for transparens i affaldshåndteringen af tekstiler. Øget gennemsigtighed, om hvordan og hvor meget tekstilaffald der håndteres i Danmark, vil kunne bidrage til at oplyse forbrugere om konsekvenserne

af deres forbrug og dermed være affaldsforebyggende.

Vores anbefaling

Skab flere puljer, der gør det muligt for ressourcebesparende initiativer at få hjælp til at blive skaleret.

Frem partnerskaber mellem mindre brands og indsamlere. Læs mere om det på side 17.

Øge transparens i håndteringen og mængden af tekstilaffald gennem kam-pagner og folkeoplysning. Læs mere på side 14 og side 16.

HÅNDHÆV GREENWASHING BEGREBET

Hvad

I Høringsudkastet fremgår det, at regeringen arbejder for, at det bliver nemmere for forbrugerne at træffe valg, der er bedre for verden, herunder at forbrugerne ikke bliver vildledt gennem 'greenwashing', hvor virksomheder markedsfører produkter med miljøfordele, som de ikke har.

Vores holdning

Som en tænketank, der blandt andet arbejder for at oplyse forbrugere til bedre valg, mener vi, at der mangler fokus på, hvordan og hvornår "bæredygtighed" må kommunikeres. Progressive og svage miljøinitiativer har det nemlig med at smelte sammen i en stor gruppe, når de af brands og forhandlere markedsføres under det udefinerede begreb "bæredygtighed". Herved er der risiko for at svage initiativer belønnes, og progressive initiativer mister troværdighed.

Vores anbefaling

Der er brug for at bæredygtighedsbegrebet og tilsvarende vendinger som "grøn", "cirkulær" mv. bliver defineret bedre for ikke fejlagtigt at give indtrykket af, at et produkt har en neutral påvirkning på verden, når dette ikke er tilfældet. Dette er relevant i forhold til den offentlige debat og diskurs generelt fordi at et indtryk af, at produkter, initiativer mv. er "bæredygtige", og dermed ikke har en negativ påvirkning på verden, kan føre til øget forbrug. Derudover er der et behov for at være mere præcis i sprogbrugen for at undgå misforståelser. Dette er aktuelt både i den offentlige diskurs, men også i pressemeddelelser, offentlige udtalelser og officielle dokumenter - som for eksempel *Handlingsplanen for cirkulær økonomi*.

Greenwashing

I 2007 udgav TerraChoice en rapport der beskriver "The six sins of Greenwashing"

1. Løgn; ved at præsentere information, der får produktion af et produkt til at opfattes som værende skånsomt eller have et positiv aftryk på verden, når det ikke er sandt.
2. Uklarheder; ved forsætlig at være uspecifik omkring ens værdikæde, produktionsprocesser og materialer.
3. Falske miljøetiketter; ved at give et produkt med et negativt aftryk en miljøetiket, der hentyder, at man som kunde "gør noget godt" ved at købe det.
4. Irrelevant information; ved at påstå at man undgår materialer eller processer, der er irrelevante for produktionen eller der er ulovlige.
5. Halve sandheder; ved at antyde at et produkt er "bæredygtigt" blot på grund af én eller nogle få skånsomme elementer eller processer i produktion.
6. Uverificerbare påstande; ved at præsentere påstande om en "grøn" produktion, der ikke hverken kan bevises eller modbevises.

Der er et behov for bedre kommunikation til virksomheder omkring reglerne for brugen af disse begreber. Herudover er der brug for stærkere håndhævelse af greenwashing, altså falsk markedsføring (omend utilsigtet) og brugen af ord som "bæredygtig" og "grøn" i forbindelse med produkter. Enkelte elementer vil være relevante at aktualisere i forbindelse med lovgivning af markedsføring. En af disse, vil være tydeligheden omkring produkter af genanvendte materialer. Her vil det være relevant, om det genanvendte materiale stammer fra *pre-* eller *post-consumer* affald.

Der skal præciseres hvad der er vildledende markedsføring, så dette bedre kan håndhæves. Hvis man som forbruger kan se, at virksomheder, der overtræder denne lovgivning bliver irettesat, bliver det også lettere at stole på de virksomheder, der retmæssigt påstår at producere skånsomt for mennesker og natur.

STØT GRØNNE INITIATIVER

Hvad

Handlingsplanen for cirkulær økonomi nævner at der er fokus på puljer, der bidrager til den grønne omstilling, herunder [Miljøteknologisk Udviklings- og Demonstrationsprogram](#) (MUDP) og [Grøn Cirkulær Omstilling](#) (GCO). Dette hjælper aktører, der gerne vil længere i den grønne retning.

Vores holdning

Det er godt med puljer til grøn omstilling. I de eksisterende puljer, der giver virksomheder muligheder for at få refunderet udgifter til konsulenttydelser, mener vi, at der er fokus på at flytte virksomheder med højt aftryk længere i en grøn retning. Vores holdning er at det ville være oplagt at åbne op for at virksomheder, der allerede peger i en grøn retning, kan få mulighed for at deltage i disse programmer for at skabe økonomisk og miljømæssigt appellerende cases, som kan inspirere til bredere forandring.

Vi mener også, at man skal tage sig i agt for at komme til at arbejde i siloer. Der er en fordel i at fremme samarbejde på tværs af brancher for at finde symbioser. Læs mere om cirkulære symbioser på side 18.

Vores anbefaling

At inkludere midler til organisationer og virksomheder, der er grønne og vil blive endnu grønnere, og som dermed ikke kun sætter et eksempel for branchen, men også driver udviklingen frem.

FORSLAG TIL NYE TILTAG

De følgende punkter er Tænk tanken Tekstilrevolutionens holdninger og anbefalinger, til hvad der bør tages højde for i udviklingen af *Handlingsplanen for Cirkulær Økonomi* på området for tekstiler.

FREM TRANSPARENS I PRODUKTIONEN

Hvad

Transparens i produktionsprocesserne er et godt fundament for at give forbrugere mulighed for at træffe bedre valg når de køber tekstiler. Dette er en selvfølge i fødevarerindustrien, hvor ernæringsoversigten giver forbrugere mulighed for at vælge mere bevidst.

Varedeklarationerne i fødevarerindustrien kunne udvides til tekstilområdet, så forbrugeren får mere specifik information omkring produktionskæden og hvilke materialer, der bruges i produktionen af den givne vare.

Vores holdning

Med dette som værktøj vil civilsamfundet, NGO'er osv. kunne pege på specifikke sider af tekstilproduktionen, som man som forbruger bør undgå at støtte og dermed give forbrugerne mulighed for at støtte en renere produktion. Dette er sket i for eksempel fødevarerindustrien, hvor kampagner og oplysning har givet forbrugere mulighed for at gå uden om produkter, der indeholder sukker præsenteret som glukose eller produkter, der indeholder palmeolie.

Gennemsigtighed er et vigtigt værktøj til at skabe ansvarlige virksomheder og mere bevidste forbrugere. I takt med at flere bliver opmærksomme på hvilke forhold, der gør sig gældende i produktionen af tøj, jo større et incitament har forbrugere til at træffe mere bæredygtige beslutninger, der har et lavere negativt aftryk, og jo større incitament har brands til at vælge mere ansvarlige leverandører. En mulighed er at indføre en udvidelse af reglerne for information på care labels (lille mærke på tøjet, der f.eks. fortæller om tøjet må stryges osv.).

Som det er nu, skal det oplyses, hvor den mest betydningsfulde del af produktionen har fundet sted. For eksempel kunne det være, hvor en beklædningsdel er samlet, men ikke hvor råvarerne kommer fra, hvor tråden er blevet spundet og hvor der er blevet tilført detaljer som knapper og lynlåse.

Derudover er der i dag kun krav om, at virksomheder skal oplyse fibersammensætningen, der er anvendt i produktionen til trods for, at tekstiler går igennem flere kemiske og mekaniske behandlingsfaser. At angive denne information på tøjets care label ville give større indsigt i brandets faktiske leverandørkæde og ikke kun det seneste stop inden butikken, det bliver solgt i.

Vores anbefaling

Øget transparens i produktionen kan tydeliggøres ved at gøre det lovpligtigt at oplyse om hvilke byer eller fabrikker, der har håndteret produkterne. Endvidere vil virksomheder skulle oplyse hvilke kemikalier og eventuelle overfladebehandlinger, der anvendes i produktionen af det færdige produkt.

INDFØR STANDARDER FOR HOLDBARHED

Hvad

Tøjets holdbarhed er tæt koblet til mængden af tekstilaffald. Det giver derfor mening at styrke holdbarheden af tøj, for at reducere tekstilaffald. Og for at det skal være et incitament for brands, skal der måles på holdbarhed.

Vores holdning

For at ændre den nuværende produktion af tøj med lav holdbarhed skal der skabes lovgivning eller incitamenter, der giver salg af holdbare produkter, en økonomisk fordel. Derudover vil standarder bidrage til at oplyse forbrugerne til at købe produkter, der har et lavere negativt aftryk i tråd med vores anbefaling om at fremme transparens i industrien på side 14.

Vores anbefaling

Der skal anbefales brands at indføre en cost per use pris på tekstiler.

Vi kommer ikke udenom, at pris er en vigtig faktor. En cost-per-use pris, som er inspireret af den kilopris, vi ser på fødevarer i supermarkedet, vil kunne hjælpe forbrugeren med at træffe en veloplyst beslutning. Denne pris skal stå i forbindelse med tøjets holdbarhed og på den måde give en idé om hvor meget slid og hvor mange vaske det kan holde til. En høj cost-per-use pris vil dermed indikere, at det givne stykke tøj ikke holder ligeså længe som det med den lave cost-per-use. At kræve at forbrugeren får reelle oplysninger om tøjets værdi har stort potentiale for at fremme gennemsigtighed i tekstilindustrien.

INVESTER I FOLKEOPLYSNING

Hvad

Borgerne og deres adfærd spiller en afgørende rolle på flere måder i forhold til at skabe mere cirkularitet i tekstilindustrien. Tæt på 90% af det tekstilaffald, der bliver skabt i Danmark, kommer fra husstande. Hvis vi skal sætte større krav til, at tekstilaffald bliver sorteret fra genbrugeligt tøj, er det vigtigt, at der bliver taget initiativer for at uddanne borgere i dette.

Vores holdning

Det største problem i forhold til tekstilindustriens aftryk er det store overforbrug. At uddanne borgere til i højere grad at passe på deres tøj, reparere det og købe genbrug vil være afgørende for, at mængden af affald reduceres, og at færre ressourcer overbelastes.

Vores anbefalinger

Tøj og tekstiler skal integreres i skoleundervisningen.

I velfærdssamfundet Danmark har vi et uddannelsessystem af høj kvalitet, der sikrer folkets almene vidensgrundlag. Undervisningen i den danske skole skal bidrage til at løfte folkets viden om produktion og forbrug af tekstiler samt tekstilaffaldshåndtering, reparation og vedligeholdelse gennem grundskolen, ungdomsuddannelserne og de videregående uddannelser.

Stærk kommunikation af sorteringssystemer

Det kan være forvirrende for forbrugeren at vide, hvordan de skal sortere deres tekstilaffald. Det er derfor vigtigt at gøre denne information let tilgængelig og forståelig. Kommunens arbejde skal dermed støttes gennem afsætning af midler til kommunikationskampagner og skiltning.

INDFØR NATIONAL KEMIKALIESKAT FOR TEKSTILER

Hvad

Der anvendes store mængder kemikalier i produktionen af tekstiler, og det har et enormt aftryk på naturen og mennesker. Trods den øgede udbredelse af certificeringer og lovgivninger som for eksempel EU Blomsten, Svanemærket og REACH regulationer (EU's kemikalielovgivning), indeholder meget af

tøjet, der sælges i butikkerne i dag stadig kemikalier. Kemikalierne kan være sundhedsskadelige både for dem, der arbejder med tøjet i industrien, dem der befinder sig i produktionens lokalsamfund, økosystemet og dem, der bærer tøjet, når det er blevet et færdigt produkt.

Vores holdning

Der skal indsættes et økonomisk incitament til at sænke brugen af kemikalier i tekstilindustrien. I ambitionen om at øge de offentlige finanser og reducere brugen af farlige kemikalier i tøj, foreslår den svenske regering en lov om at indføre en kemikalieskat på tekstiler og sko, der importeres til Sverige. Der er mulighed for op til 95% rabat på skatten, hvis man undgår farlige kemikalier. Den foreslåede lovgivning skal træde i kraft i april 2021.

Vores anbefaling

Samme type ordning bør indføres i Danmark. For at opnå det bedste resultat, giver det mening at indgå i dialog med Danmarks nabo.

FREM PARTNERSKABER MELLEM MINDRE BRANDS OG INDSAMLERE

Hvad

Flere virksomheder indfører take-back ordninger. Her tilbyder indsamlere, som [I:CO](#), afhentning af tøj fra brands og leverandører, der har en så høj minimumsmængde, at kun større brands kan lave aftaler med dem. Det lader ikke, til at der findes indsamlere, der håndterer mindre mængder affald som gør det muligt for mindre brands med lavere omsætning og færre produktioner. Dette forårsager, at mindre brands ikke kan lave logistisk rentable take-back ordninger, hvilket er en stor barriere for at få tøj til at skabe værdi efter brugsfasen.

Vores holdning

Det skal ikke være nødvendigt eller fordelagtigt at have større mængder overskudstøj for at kunne lave aftaler om afhentning.

Vores anbefaling

Der skal fremmes og styrkes samarbejder mellem indsamlere og brands, sådan at aftaler mellem de respektive aktører laves uafhængigt af mængden af

tekstiler, der skal afhentes. Vi anbefaler regeringen at tilbyde økonomisk støtte til SMV'er, der implementerer take-back ordninger for at gøre dette mere rentabelt. Brandets håndtering af de indleverede produkter skal naturligvis leve op til en række krav for relevant og værdiskabende håndtering.

DYRK CIRKULÆRE SYMBIOSER

Hvad

Cirkulære symbioser handler om at skabe ressourcemæssige samarbejder med andre fabrikker, industrier og brancher. Det er at sørge for at overskudsvarme ét sted kan bruges et andet sted, og at sørge for at restmaterialer fra én industri kan bruges i en anden. Det kræver partnerskaber på tværs, og det kræver, at der bliver investeret i at forstå processerne i andre brancher. Et eksempel, hvor det lykkedes, er [Kalundborgsymbiosen](#), hvor 11 aktører på tværs af brancher har et lokalt partnerskab om at bruge og genbruge strøm, vand og materialer. I Herning er der allerede noget på vej inden for tekstilområdet.

Vores holdning

Vores holdning er at der ofte - og også i *Handlingsplanen for Cirkulær Økonomi* - er potentiale for at tænke mere på tværs af brancher og industrier. Vi mener at der skal lægges op til mere samarbejde, der sammen kan skabe bedre brug af ressourcerne.

Vores anbefaling

Opsæt en række lokale matchmaking arrangementer og inviter industrierne i området.

Sørg for at gøre det administrativt og økonomisk nemmere at dele ressourcer smartere.

KONKLUSION

Vi mener, at *Handlingsplanen for Cirkulær Økonomi* indeholder rigtig mange gode initiativer på mange områder, der vil have stor indflydelse på forebyggelsen og håndteringen af affald i Danmark indtil 2032. Mange af de foreslåede tiltag rammer dog ikke tekstilindustrien. Tekstil er en af de store bidragere til mængden af affald. Derfor mener vi, at det er nødvendigt at inkludere tekstil i en række af de foreslåede initiativer.

Vi har kommet med en række anbefalinger, der både henvender sig til de eksisterende forslag i Høringsudkastet samt tiltag, der ikke bliver nævnt, men der har et stort potentiale til reduktionen og håndteringen af tekstilaffald. Nogle af disse tiltag er allerede blevet indført af andre europæiske lande og kan derfor tjene som eksempler.

For at kunne reducere mængden af tekstilaffald mener vi, at nye tiltag skal indføres og regler strammes. Det helt store potentiale ligger i at skabe økonomiske incitament for virksomheder i at producere med en mere cirkulær og ressourcebesparende tilgang. Det skal være nemmere og mere attraktivt at producere på en måde, der ikke generer så meget affald, som tekstilindustrien gør på nuværende tidspunkt. Det handler bl.a. om at **indføre udvidet producentansvar** (se s. 7), som incitament for skabelsen af tøj med længere holdbarhed. Samtidig foreslår vi, at der indføres en **national kemikalieskat** på tøj og tekstiler, en **standard for at måle holdbarhed**, og at der lægges pres på indførelsen af **”retten til reparationer”** på EU niveau.

Som nævnt i Høringsudkastet, er det vigtigt at forbrugeren kan træffe grønnere valg inden de bestemmer sig for at købe noget. **Gennemsigtighed i produktionen** er et vigtigt værktøj til at skabe ansvarlige virksomheder og mere bevidste forbrugere, og for at sortering af tekstilaffald i husstande fra 2022 skal lykkes, skal der **investeres i folkeoplysning** om affaldssortering. Derudover skal **håndhævnning af greenwashing** strammes samtidigt som, at der skal præciseres, hvad vildledende markedsføring er.

I Høringsudkastet nævnes grønne puljer, der kan fremme cirkulariteten i Danmark. Vi anbefaler at der åbnes op for at også virksomheder, der allerede peger i en grøn retning, kan få mulighed for at deltage i disse programmer. Det ville skabe økonomisk og miljømæssigt appellerende cases, der står som eksempel for branchen, og som driver udviklingen den rigtige vej.

KILDER

Kortlægning af tekstilflows i Danmark, Miljøministeriet, 2018

Tøjspild: Disse mærker brænder ikke tøj af, TÆNK, 2020

An environmental assessment of the collection, reuse, recycling and disposal of clothing and household textile waste, Danmarks Tekniske Universitet, 2019

Strategi for cirkulær økonomi, Miljø- og Fødevareministeriet og Erhvervsministeriet, 2018

Developing a national programme for textiles and clothing recovery, The Journal for Sustainable Circular Economy, 2018

New Extended Producer Responsibility (EPR) plans revealed for clothing and textiles, European Network on Reuse and Recycling, 2020

Right to Repair!, FAIR, 2019

Succé för den cirkulära reparationsfabriken i Malmö, TEKNO - Sveriges Textil- och Modedeföretag, 2019

Houdini Repair, Houdini, 2020

OM TÆNKETANKEN TEKSTILREVOLUTIONEN

Tekstilrevolutionen er en tekstilpolitisk tænketank, som arbejder for en tekstilindustri med positivt aftryk på verden og de mennesker, der bebor den. Vi skaber og peger på løsninger og formidler uafhængig viden rettet mod forbrugere, industrien og det politiske miljø.

Kontakt os

www.tekstilrevolutionen.dk

Markus Hatting

Mail: markus@tekstilrevolutionen.dk

Marie Mustelin

Mail: Marie@tekstilrevolutionen.dk

Tel.: 5282 9186

